

א) ברכות יט. ערות פ"ה מ"ו (ג) תענית ד' (ג) סוכה כה. מסכות ו' ע"ג [נס] שמות פ"ו ברכות לא. טו.].
 ד) ג'י' מוס' יטענ נדה ו': ד"ה הקשה ה"ר רמב"ה ור"י (ב) וְלַעֲלֵד (א. ד.) [פי' מומתא מנגנש רבה שהיא כמלה הראש ואין עולה למעלה מן הראש. ערוך.].
 ט) תענית יב. (ח) ס"א. (ז) ברכות כב. (ז) [תוספתא] דברכות יב. (ז) [קט"ז].
 ז) גי' רש"י מוציע.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה ורלשו כ"ו דלעיל מיימי מיניה איבורת תספורת לאלל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובעלי גדות וכו' בתוספ' פ"י דבין הרבאפתא בועל גדה. עיין משנה למנן פ"ג ה"ג מהל' ביאת מקדש:

הגהות מהר"ב

א) רש"י ד"ה מומרת שמחיימין צמרת לאחר ל' יום לאחר הגדו. י"ג לאחר ששים מנה לקמן דף טו ע"א ואולי כוונת רש"י אחיז שכלים הטעים דמלא שם וסוּמֵן לאחר ששים ומחיימין לאחר ששים:

מוסף רש"י

מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עליך. דקאמר ליה רחמנא הניי נוקם ממך את ממד עיניך מנפשי וגו' האנק דום מתיס אכל לא תעשה, לא תחבל עליה, פארך מנוש על ראשך, שלא כדרך שער אכלים, לפי שאני עושה אותך חוט ומנפח לשתלל עקב עתידך למות ממין ואין את מחבל עליהם, אלא אכל אסור (סוכה כ"ה). והצדוק לרבות כהן גדול. שנהג בו לרעת (גמ' יד.) מני ידו. למי באימה ובריאה. דמני (שמות ט) ואל הסם יוועו וגו' (ברכות כב.). מכאן אמרו. כל העומדים מותרים בתורה, שאף הם יכולים להיות צלמים ורחמנא. אכל בעל קרי אינו אלא מתוך קלות ראש וזמנת הדעת. ובעלי דמות, אם טענו לקיים לדברי תורה, הבעילה אינה עולה להם לטערה ממנומלת בעל נדה שהיא צנעת מימי. אכל לתקנת טורח עולה להם זמנת צמתימין (ברכות כו.). וכן שראה קרי ונדה כ"י דיימין טעילה (שם כב.).

רבינו חננאל

וכן מנודה וכן מצורע. דתיני מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס. מנודה שמת בית דין סוקלין את ארונו. ר' יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל

מנודין ומצורעין מהו. להכי קאמר להו בהדדי משום דפשיט להו **בהדדי: מנודה שמה וכו'.** סיפא דברייתא היא: **נגנו של עקן.** דכתיב (יהושע ו) ויקימו עליו גל אבנים גדול: **והן מסעטפין.** מפורש במסכת תענית לאחר שהתענו שלש עשרה ת"ש: **מנודה לשמים.** כי הני שאני דחמירי ולהכי לריכי עטיפת הראש אכל אחרים אינן לריכין עטיפת הראש: **יעטה.** משמע עטיפת הראש: **פארך.** זה תפילין: **דבר שהוא חוץ מגופו אף הוייה האמורה בראש.** ראשו יהיה פרוע משמע מגולה כענין דכתיב ופרע את ראש האשה (במדבר ה) דבר שהוא חוץ מגופו ולא אמרינן משער שהוא מנופו: **מאי לאו.** שהיא ראשו מנוולה מתפילין: **אכומתא וסודרה.** כלומר שהיא ראשו מגולה מכומתא וסודרה אכל תפילין נמי: **דהא א"ל רחמנא ליחזקאל האנק דום.** כלומר דבר זה מנהוג אצילות שדמוס ולא תשאל לשלוס: **ס"פ.** דתני גבי תעניות הן יושבין כמנודין ואכלים כו': **שפס.** משמע שפתותיו מדובקות: **מי קמי מנודה.** שאסור בשאלת שלום: **מוחרס.** שמחיימין צמרת לאחר ל' יום לאחר הגדו יא: **צפקסא דערבות.** צדוק של אותו מקום: **צעלי קריין אסורין.** לפי שצא להם מחמת שמה וקלות ראש וליכא אימיה: דמות

פרוע אין פריעה אלא א גידול שער דברי ר"א ר"ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הוייה בראש דבר שחוץ מגופו מאי לאו אתפילין אמר רב פפא לא אכומתא וסודרה אבל אסור בשאלת שלום דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום מנודה מהו בשאלת שלום שבין אדם לחברו כבני אדם הנופין למקום א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בשאלת שלום ת"ש ועל שפם יעמה שיהו שפתותיו מדובקות זו כזו שיהא כמנודה וכאבל אסור בשאלת שלום ש"מ וניפשוט מינה למנודה אמר רב אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל א (קתני) במילי אחרנייתא ואסור נמי בשאלת שלום א אבל אסור בדברי תורה מדקאמר רחמנא ליחזקאל דום מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף ת"ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו א מוחרם לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו א אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיק את למודו א ועושה לו חנות קמנה בשביל פרנסתו ואמר רב זבוני מיא בפקתא דערבות שמע מינה מצורע מהו בדברי תורה א (ת"ש) והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה ובריאה וברתת ובזיעה מכאן אמרו א הובין והמצורעין ובעלי גדות א מותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במדרש ובש"ס בתלכות ובאגדות א ובעלי קריין אסורין ש"מ אבל אסור בתכבוס דכתיב א וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס ש"מ אבל א חייב בקריעה דקאמר להו רחמנא לבני אהרן א לא תפרומו מכלל דכ"ע מיחייבי מנודה מהו בקריעה תיקו מצורע מהו בקריעה ת"ש א בגדיו יהיו פרומים א שיהו מקורעין שמע מינה אבל א חייב בכפיית המטה דתני בר קפרא דמות

צועל נדה מודה ללא חשיב טומאה יונאה מגופו ואפילו מאן דצני למימר צפרק אלו דברים צפקסים (דף סח.) וצפ"ק דיומא (דף יא.) דמשתלת חוץ לשמי ממונות כמו צעל קרי מ"מ לא חשיב טומאה יונאה מגופו ורבי יהודה נמי הלריך טעילה לדברי תורה א בתוספ' פ"י דקיון דטומאת צועל נדה מכח קרי רבי יהודה מודה דלריך טעילה:

ה"ג מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס.

קשה לרצ למה לא צעי ליה ומיך דכבר אייתי לעיל הך צרייתא דגני תספורת ואהא הקשה לקמן גבי עשיית מלאכה קמיצעי ומציא צרייתא דמתנייא לעיל ושכרין ומיך דאגז דמנורע קאי בתיקו קא צעי מנודה ומימי לצרייתא דלעיל:

ורחיצה

לכניך ולבני בניך: יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר יקמרו ליראה אתי כל דקמים אשר הם חיים על האדמה ואת בנייהם ילמדו: דברים ד ט-ו. וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת: שמואל ב ד כ ב. ויאמר משה אל אהרן ולאלעזר ולאייתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמנו ועל כל העדה יקצף ואנחכם כל בית ישראל יקבו את השרפה אשר שרף יי: ויקרא י ב

מנודין ומצורעין מה הן בתספורת ת"ש א מנודין א ומצורעין אסורין לספר ולכבס מנודה שמת ב"ד סוקלין את ארונו ר' יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל אבנים כגלו של עקן אלא ב"ד שולחין ומניחין אבן גדולה על ארונו א ללמדך שכל המתנדה ומת בנידויו ב"ד סוקלין את ארונו א אבל חייב בעטיפת הראש מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל א ולא תעטה על שפם מכלל דכולי עלמא מיחייבי מנודה מהו בעטיפת הראש אמר רב יוסף ת"ש א והן מתעטפין ויושבין כמנודין וכאבלים עד שירחמו עליהם מן השמים א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בעטיפת הראש ת"ש ועל שפם יעטה א מכלל שחייב בעטיפת הראש ש"מ א אבל אסור להניח תפילין מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל א פארך חבוש עלך מכלל דכ"ע אסור א מנודה מהו בתפילין תיקו מצורע מהו בתפילין ת"ש א והצדוק א לרבות כ"ג בגדיו יהיו פרומים א שיהו מקורעים א וראשו יהיה

פרוע אין פריעה אלא א גידול שער דברי ר"א ר"ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הוייה בראש דבר שחוץ מגופו מאי לאו אתפילין אמר רב פפא לא אכומתא וסודרה אבל אסור בשאלת שלום דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום מנודה מהו בשאלת שלום שבין אדם לחברו כבני אדם הנופין למקום א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בשאלת שלום ת"ש ועל שפם יעמה שיהו שפתותיו מדובקות זו כזו שיהא כמנודה וכאבל אסור בשאלת שלום ש"מ וניפשוט מינה למנודה אמר רב אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל א (קתני) במילי אחרנייתא ואסור נמי בשאלת שלום א אבל אסור בדברי תורה מדקאמר רחמנא ליחזקאל דום מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף ת"ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו א מוחרם לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו א אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיק את למודו א ועושה לו חנות קמנה בשביל פרנסתו ואמר רב זבוני מיא בפקתא דערבות שמע מינה מצורע מהו בדברי תורה א (ת"ש) והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה ובריאה וברתת ובזיעה מכאן אמרו א הובין והמצורעין ובעלי גדות א מותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במדרש ובש"ס בתלכות ובאגדות א ובעלי קריין אסורין ש"מ אבל אסור בתכבוס דכתיב א וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס ש"מ אבל א חייב בקריעה דקאמר להו רחמנא לבני אהרן א לא תפרומו מכלל דכ"ע מיחייבי מנודה מהו בקריעה תיקו מצורע מהו בקריעה ת"ש א בגדיו יהיו פרומים א שיהו מקורעין שמע מינה אבל א חייב בכפיית המטה דתני בר קפרא דמות

צועל נדה מודה ללא חשיב טומאה יונאה מגופו ואפילו מאן דצני למימר צפרק אלו דברים צפקסים (דף סח.) וצפ"ק דיומא (דף יא.) דמשתלת חוץ לשמי ממונות כמו צעל קרי מ"מ לא חשיב טומאה יונאה מגופו ורבי יהודה נמי הלריך טעילה לדברי תורה א בתוספ' פ"י דקיון דטומאת צועל נדה מכח קרי רבי יהודה מודה דלריך טעילה:

ה"ג מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס.

קשה לרצ למה לא צעי ליה ומיך דכבר אייתי לעיל הך צרייתא דגני תספורת ואהא הקשה לקמן גבי עשיית מלאכה קמיצעי ומציא צרייתא דמתנייא לעיל ושכרין ומיך דאגז דמנורע קאי בתיקו קא צעי מנודה ומימי לצרייתא דלעיל:

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

מנודין ומצורעין מה הן בתספורת. ומראשו יהיה פרוע לא צעי לאוכוחי דליט ליה דר"א דמוקי לה לקמן בתספורת מדע דלקמן צעי לאוכוחי מינה הנחת תפילין כר"ע: (מנודה) מהו בעטיפת הראש אמר רב יוסף תא שמע. ולא נראה לו דברי רב פפא דמוקי ראשו יהיה פרוע אכומתא וסודרה:

וראשו יהיה פרוע. לריך עיין א פליגי הכי צלאשיס אל תפרעו וצגדיכס לא תפרומו דלעיל מיימי א עליה תספורת לאלל ולא מיימי מיניה למנורע דמשמע דסבר כר"ע ופליגי אדר' אליעזר דפרשיית לעיל ושמה ר"ע לא פליגי אדרבי אליעזר דפריעת הראש היינו גידול שער צין צמורע צין צאכל ותרייהו דורש ר"ע ולעיל דלא מיימי מיניה למנורע משום דמשכח צרייתא צדריא מיימי לה ואע"ג דצרישא דסוגיא מיימי אכל אינו נוהג אצילותו צרגל ומניח המשנה דלקמן ומיימי קראי דושמתת לפי שרריך לפרש מנלן מתני' דאכל אינו נוהג אצילותו צרגל אכל ראשו יהיה פרוע דמיירי צגידול שער דומה לו דבר פשוט וניחא ליה לנאמרי צרייתא: **אסור בשאיאת שלום דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום.** דמשמע שתיקה משאלת שלום ומתלמוד תורה נמי משמע צסמוך מהאנק דום והא דהיה יחזקאל נוהג אצילות צהאנק דום וצכל שאר דצריס לא היה עושה שהיה לריך להראות צקלת דצריס שהא אכל ולא היה נוהג דיני אכל אלא למשל: **ש"ה** שפתותיו מדובקות. לעיל דרשינן מיימי עטיפת הראש ושמה תרייהו משמע א"י מדכתיב שפס ולא כתיב שפה:

ובועלי גדות מותרין. אחר שטבל לקרי אכל לקריו לריך טעילה ולרבי יהודה משמע תמס ללא לריך טעילה לדברי תורה לצעל קרי היכא רבי נטורע ע"י טעילה זו צפרק מי שמתו (צרכות דף כו.) צמשמשת ורלמה דס וצעל קרי שראה וציה לריכין טעילה ורי יהודה פוטור והא דהכא צלא טעילה כרבי יהודה לריך לייצב דליירי רבי יהודה צסיפא דהך צרייתא צפי' מי שמתו (שם דף כב.) וקאמר רבי יהודה שונה הוא צהלכות דרך ארץ וליכא דמימר דלרבי יהודה נמי צועלי גדות חייצין טעילה כמו צעל קרי צעלמא דהשתא ומה צעל קרי שראה וציה אחר כך שהיה מיצי ככר פוטור רבי יהודה צועל נדה לא כל שכן מייחו לכאורה י"ל דלא פליגי רבי יהודה ורצנן אלא צהני טומאות דדומיא דקרי הוי דהיינו דטומאה יונאה עליו מגופו אכל טומאת שרצים מודה רבי יהודה דצהדי קרי לריך טעילה א"כ ה"ג

ורחיצה

לכניך ולבני בניך: יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר יקמרו ליראה אתי כל דקמים אשר הם חיים על האדמה ואת בנייהם ילמדו: דברים ד ט-ו. וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת: שמואל ב ד כ ב. ויאמר משה אל אהרן ולאלעזר ולאייתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמנו ועל כל העדה יקצף ואנחכם כל בית ישראל יקבו את השרפה אשר שרף יי: ויקרא י ב

עין משפט

גר מצוה

יב א מיי פ"ו מהלכות מ"ח הלכה ד סגנ לאוין דת ועשין רלה טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף צ:

ב ב מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סגנ עשין עט:

כא ג מיי הלכות מ"ח עט סגנ עט טוש"ע עט סי' וס"י שמה ס"ד]:

בב ד מיי פ"ה מהל' אכל הלכה ב ט סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ:

בג ה מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סגנ עשין רלה:

בד ו מיי פ"ח מהלכות אכל הלכה ט סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א:

בה ז ח ט מיי ה"י טומאת צרעת עט סגנ עשין רלה:

בו י מיי פ"ה מהלכות אכל הלכה ב כ סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א:

בז כ מיי פ"ג מהלכות טעניות ה"י ח טוש"ע א"ח סי' תפעת סעיף א:

בח ל מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת ה"י ו סגנ עשין רלה:

בט מ מיי פ"ה מהלכות אכל ה"י א טו סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א:

כא נ מיי פ"ח מהל' אכל ה"י א טו סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א:

כב ס מיי פ"ה מהלכות טעניות ה"י ח טוש"ע א"ח סי' תפעת סעיף א:

כג ט מיי פ"ג מהל' אכל ה"י א טו סגנ עשין דבצנ ג טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א וסי' שפ סעיף א: